

INFORMACIJOS KAUPIMO, SISTEMINIMO IR ANALIZAVIMO APIE NEPILNAMEČIŲ NUSIKALSTAMUMO, TEISTUMO BEI INTERESŲ PAŽEIDIMO BŪKLĘ IR TENDENCIJAS METODIKOS NUSTATYMAS (2002)

Rėmėjai: Lietuvos Respublikos Generalinė prokuratūra pagal Vyriausybės 1999 12 06 nutarimu Nr. 1366 Vyriausybės 2001 - 2004 m. programos priemonių plane numatytą Nepilnamečių justicijos programą

Tyrėjų grupė: A. Dapšys, S. Gečėnienė, M. Girdauskas, V. Kalpokas, S. Mališauskaitė, I. Michailovič, J. Misiūnas, P. Ragauskas, G. Sakalauskas

Tyrimas buvo atliktas siekiant nustatyti nepilnamečių nusikalstamumo, teistumo, bei jų interesų pažeidimų dinamikos analizavimo būdus ir metodus ir tokiu būdu prisidėti prie Lietuvos pataisos sistemos tobulinimo, sukuriant sąlygas efektyviau ir teisingiau spręsti nepilnamečių justicijos problemas. Tyrimas atliktas analizuojant teisės aktus, numatančius nepilnamečių teisinės padėties ypatumus ir prokuroro funkcijas. Minėtieji aktai skatina kaupti, sisteminti ir analizuoti prokurorams reikalingą informaciją (Baudžiamasis, Baudžiamojo proceso, Bausmių vykdymo, Civilinis kodeksai ir kt.). Tyrime apžvelgta informacijos kaupimo, sisteminimo Lietuvoje bei užsienio šalyse praktika bei atlikta sociologinė prokurorų apklausa.

Atliekant sociologinę apklausą, siekta išsiaiškinti prokurorų nuomonę apie informacijos kaupimą prokuratūrose. Sociologinės apklausos rezultatai parodė, jog dauguma prokurorų žino, kad jų prokuratūroje vedama nepilnamečių bylų apskaita, tačiau tik maždaug kas trečias prokuroras ja naudojasi. Tik pusė respondentų, atsakiusių, jog naudojasi nepilnamečių bylų apskaita, pripažino, kad apskaitoje esanti informacija praverčia vykdant darbinės funkcijas. Tyrime daroma išvada, kad tokias negatyvias tendencijas lemia vykdomos nepilnamečių bylų apskaitos trūkumai: nepakankamas kaupiamos informacijos kiekis, netinkamas kaupiamos informacijos sisteminimas.

Remiantis tyrimo metu gauta informacija, daroma išvada, kad ikiteisminio tyrimo nepilnamečių bylose metu tikslinga kaupti duomenis apie nepilnamečių nusikalstamas veikas, asmenybę, gyvenimo ir auklėjimo sąlygas - šeimą, užimtumą, taip pat rinkti duomenis apie pakartotinai nusikaltusius nepilnamečius. Aiškinantis įstatymų pažeidimo priežastis, būtinas vaikų teisių apsaugos tarnybų, nepilnamečių reikalų policijos pareigūnų ir prokurorų bendradarbiavimas, todėl siūloma tobulinti teisės saugos institucijų ir vaiko teisių apsaugos tarnybų keitimosi informacija tvarką. Remiantis tyrimo metu sukauptais duomenimis, formuluojamas nepilnamečių bylose pildomos anketos modelis, svarbiausios anketos pozicijos (bendrieji duomenys apie nepilnamečių, duomenys apie šeimą, nepilnamečių (asmenybę, elgesį, aplinkos sąlygas) charakterizuojantys duomenys, duomenys apie padarytą nusikalstamą veiką, duomenys apie anksčiau taikytas poveikio priemones ir jų veiksmingumą, duomenys apie paauglio elgesį po to, kai buvo taikytos poveikio priemonės, baudžiamosios bylos tyrimo rezultatai, duomenys apie nuteisimą, nustatyti ikiteisminio tyrimo trūkumai ir priemonės, kurių imtasi jiems pašalinti).